

ეპიდემიოლოგიური ბიულეტენი

2018, იანვარი-თებერვალი №1/2, ტომი 22

A ჰეპატიტის გავრცელება საქართველოსა და მსოფლიოში

თემის მიზანია A ჰეპატიტის დინამიკაზე დაკვირვებისა და განალიზების შედეგად მივხვდეთ დაახლოებით მაინც თუ რა მიზეზებს შეიძლება გამოეწვიოს დაავადების შემთხვევათა მკვეთრი კლება და დღეს უკვე თითქმის არ არსებობა.

- A ჰეპატიტი ღვიძლის მწვავე დაზიანებით მიმდინარე ინფექციური დაავადებაა;
- დაავადების გამომწვევია A ჰეპატიტის ვირუსი; მცირე ზომის რნმ-ის შემცველი ვირუსია, რომელიც შედის პიკორნავისურების ოჯახში;
- ინფექციის გადაცემის ძირითადი მექანიზმი ფეკალურ-ორალურია;

A ჰეპატიტის კლინიკა:

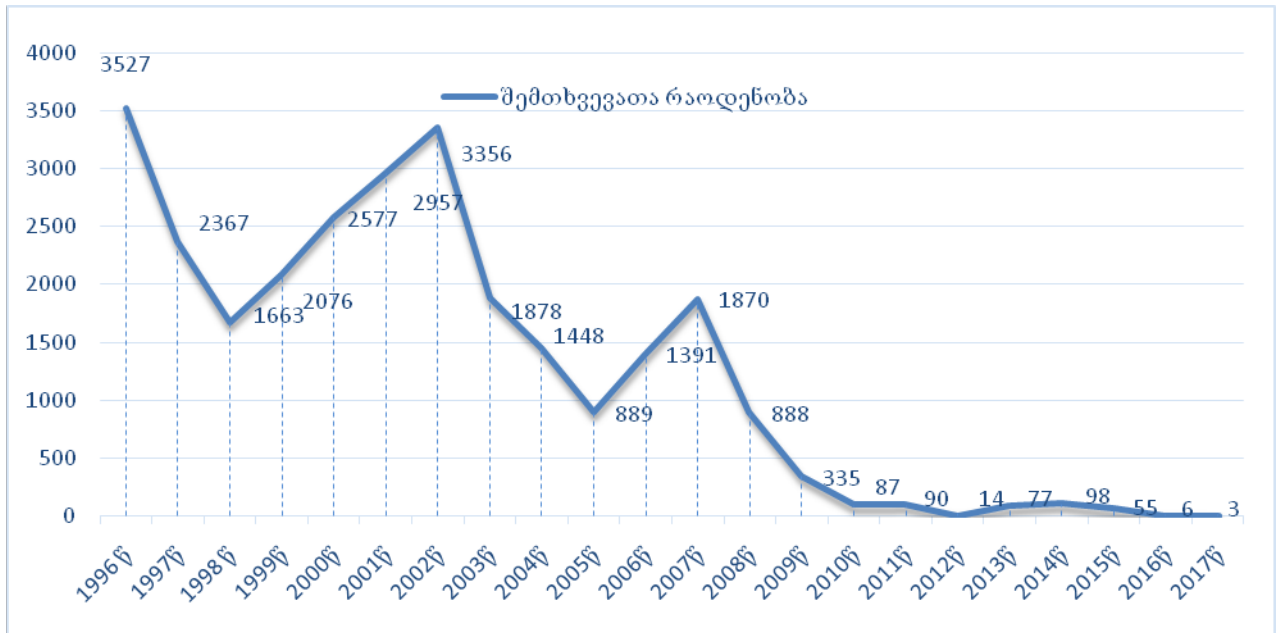
- ცხელება
- საერთო სისუსტე
- მადის დაკარგვა
- გულისრევა
- ღებინება
- მუცლის ტკივილი
- მუქი შარდი
- აქოლია
- სიყვითლე

დაავადების მიმდინარეობაში სიყვითლიან ფორმებთან ერთად გვხვდება უსიყვითლო, სუბკლინიკური და ინაპარანტული ფორმები, რომლებიც თავიანთი სიხშირით ბევრად აღემატებიან სიყვითლიან ფორმას.

6 წლამდე ასაკის ბავშვებში თითქმის 90% ში არ ვლინდება სიმპტომები, ხოლო ზრდასრულ ასაკში სიყვითლიანი ფორმების გამოვლენა უფრო ხშირია (70%).

ვირუსული ჰეპატიტი A, საქართველო, 1996-2017წწ

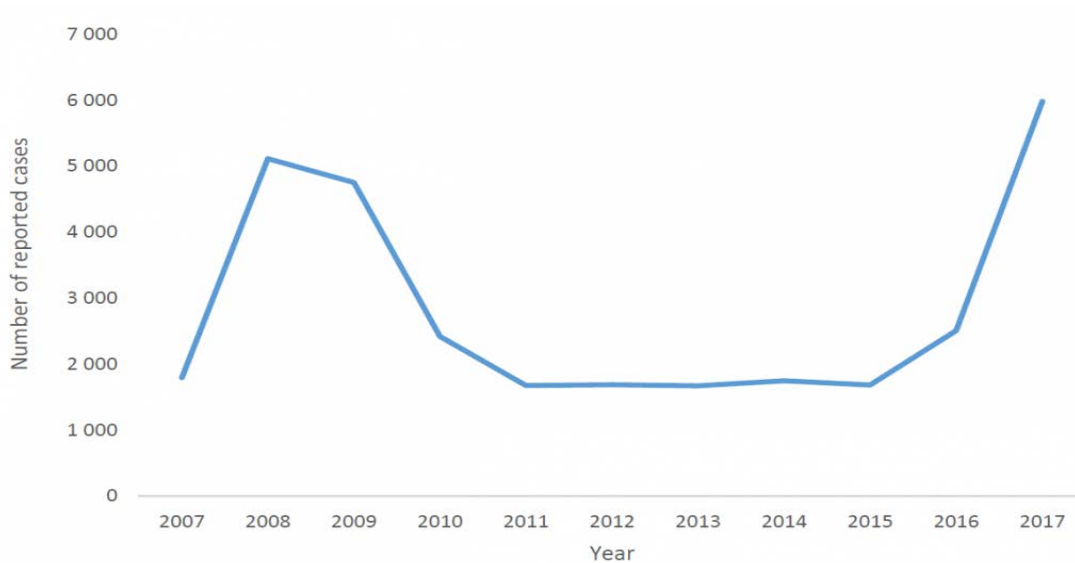
სურათი 1.

სურათი 1. ასახულია A ჰეპატიტის დინამიკა საქართველოში 1996 წლიდან 2017 წლის ჩათვლით. როგორც ვხედავთ სურათზე 1996 და 2002 წლებში ფიქსირდება შემთხვევათა ყველაზე დიდი რაოდენობა (3527- 3536). 2002 წლის შემდგომ ნაჩვენებია A ჰეპატიტის შემთხვევების მკვეთრი კლება, 2007 -ში კი კვლავ აღინიშნა მატება, რის შემდეგაც მომდევნო წლების მანძილზე გვაქვს მუდმივი კლების ტენდენცია. 2017 -ში მხოლოდ 3 შემთხვევა.

A ჰეპატიტის გავრცელება ევროპის ქვეყნებში 2007-2017 წლებში

სურათი 2.

ამ გრაფიკზე ნაჩვენებია თუ როგორია A ჰეპატიტის გავრცელება ევროპის ქვეყნებში 2007-2017 წლებში. განსხვავებით საქართველოსგან ევროპის ქვეყნებში 2007 წლიდან აღინიშნება მატება, როდესაც 2007- ში იყო 2000-მდე შემთხვევა, 2008- ში ეს რიცხვი გაიზარდა 6000-მდე. 2008-2009 წლებში შეტყობინებულ შემთხვევათა მნიშვნელოვანი კლება არ აღნიშნულა. ნათლად ჩანს, რომ შემთხვევათა მნიშვნელოვანი კლება აღინიშნა 2010 წელს. 2016 წლიდან შემთხვევათა რაოდენობის მნიშვნელოვანი ზრდა ფიქსირდება. ფაქტობრივად ამ 10 წლის განმავლობაში 2017 წელს ყველაზე მეტი შემთხვევაა დაფიქსირებული.

A ჰეპატიტი მსოფლიოში

ევროპის 13 ქვეყანაში 2017 წელს 2016 წელთან შედარებით შეინიშნა A ჰეპატიტის შემთხვევათა მომატებული რაოდენობა, კერძოდ:

- ავსტრია;
- ფინეთი;
- საფრანგეთი;
- გერმანია;
- ირლანდია;
- იტალია;
- ლატვია;

- ლიტვა;
- ჰოლანდია;
- პოლონეთი;
- ესპანეთი;
- სლოვაკეთი;
- პორტუგალია;

2016-2017წლების I ნახევრის მონაცემების შედარება

ცხრილი 1.

	2016წელი	2017წელი
ავსტრია	32	103
ჩეხეთი	317	271
ფინეთი	6	17
საფრანგეთი	693	1149
გერმანია	430	589
ირლანდია	15	33
იტალია	142	1410
ლატვია	4	10
ლიტვა	2	27
ჰოლანდია	20	114
პოლონეთი	20	572
პორტუგალია	53	425
სლოვაკეთი	6	16
ესპანეთი	325	2639

ცხრილში ასახულია 2016-2017 წლების I ნახევრის მონაცემების შედარება, ამ ცხრილიდან ჩანს, რომ ევროპის ზოგიერთ ქვეყანაში მოიმატა A ჰეპატიტის შემთხვევების რაოდენობამ, მაგ :

იტალიაში 142 შემთხვევიდან 1410 შემთხვევამდე,

პოლონეთში 20-დან 572-მდე

პორტუგალიაში 53-დან 425-მდე

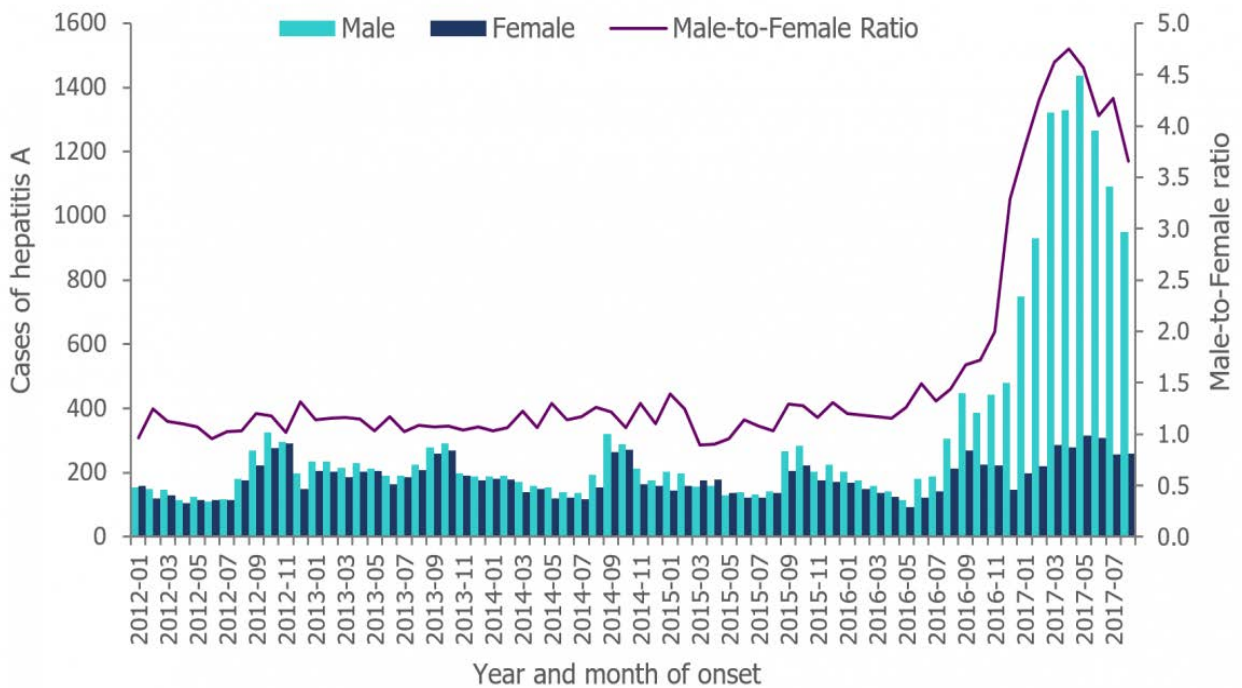
ესპანეთში 325-დან 2639-მდე.

A ჰეპატიტის შემთხვევები ევროპაში

- პორტუგალიაში 425 შემთხვევიდან - 88% მამაკაცი. დაავადების გამომწვევი ძირითადი მიზეზი (დაახლოებით 52%) დაკავშირებულია სქესობრივ კონტაქტთან.
 - ესპანეთში დაავადებათა მატება ფიქსირდება 2016 წლის მეორე ნახევრიდან. უმრავლესობა მოდის 18-დან 64 წლამდე პირებზე.
 - იტალიაში 1410 შემთხვევიდან 86% აღნიშნება მამაკაცებში, მათ შორის 61% MSM-ია. მაშინ, როცა 2015 წელს მათი წილი მხოლოდ 8% იყო.
- აღნიშნულ ქვეყნებში არის დაავადების მკვეთრი მატება. დაავადებულთა უდიდესი ნაწილი 85-90% მამაკაცია, ხოლო მამაკაცთა უმრავლესობა MSM პირია. როგორც ECDC მიუთითებს დაავადების გამომწვევი ძირითადი მიზეზი სქესობრივ კონტაქტთან არის დაკავშირებული, თუმცა მტკიცებულებები ამის სასარგებლოდ უცნობია.

A ჰეპატიტის შემთხვევები ქალებსა და მამაკაცებში ევროპის მასშტაბით 01/2012-07/2017 წწ

სურათი 3.

გრაფიკზე გამოსახულია A ჰეპატიტის შემთხვევები ქალებსა და მამაკაცებში ევროპის მასშტაბით 2012-2017 წლებში. 2012 წლის იანვრიდან 2016 წლის ივნისამდე დაავადებულ ქალთა და მამაკაცთა შორის რიცხოვრივი სხვაობა დიდი არ არის. თითქმის თანაბარია. თუმცა 2016 წლის ივლისიდან მკვეთრად იზრდება შემთხვევათა რაოდენობა მამაკაცებში.

A ჰეპატიტი MSM პირებში

- ესპანეთი;
 - ბრიტანეთი;
 - პორტუგალია;
 - იტალია;
 - საფრანგეთი;
 - გერმანია;
- ესპანეთში დაფიქსირდა 1800 შემთხვევა, 18-45 წლის ბისექსუალ და MSM მამაკაცებში. სპეციალისტებმა ეს აფეთქება დაუკავშირეს იმ წელს ესპანეთში ჩატარებულ PRIDE ფესტივალს, სადაც არ იყო გამოვლენილი წყლის და საკვების დაბინძურების ფაქტები.

MSM პირებში A ჰეპატიტის შემთხვევები ევროპის გარდა ჩილეში და ამერიკის კონტინენტზეც გამოვლინდა.

- ჩილე
 - აშშ:
 - კალიფორნია
 - მიჩიგანი
 - იუტა
 - კოლორადო
- ამ ოთხ შტატში დაფიქსირდა A ჰეპატიტის შემთხვევების ყველაზე დიდი რაოდენობა.

ცხრილი 2.

	კალიფორნია	მიჩიგანი	იუტა	კოლორადო
სულ შემთხვევა	686	667	124	54
ჰოსპიტალიზაცია	447 (65%)	554 (81.8%)	68 (55%)	7 (13%)
სიკვდილი	21 (3%)	22 (3.2%)	0 (0%)	1 (1.8%)

მაგრამ მნიშვნელოვანია დაავადების გავრცელების დინამიკა და მდგომარეობა საქართველოში. ამ მდგომარეობის შესაფასებლად საჭირო იყო საქართველოს მსგავსი დინამიკის ქვეყნის

მომეზნა და არჩევანი შეჩერდა პოლონეთზე, რადგან 2017 წლამდე ორივე ქვეყანას აქვს დაავადების გავრცელების მსგავსი დინამიკა.

ცხრილი 3.

A ჰეპატიტის შემთხვევათა რაოდენობის შედარება საქართველოსა და პოლონეთს შორის

წლები	საქართველო (შემთხვევათა რაოდენობა)	საქართველოს ინციდენტობის მაჩვენებელი	პოლონეთი (შემთხვევათა რაოდენობა)	პოლონეთის ინციდენტობის მაჩვენებელი
2014	98	2,45	76	0,19
2015	55	1,37	49	0,12
2016	6	0,15	26	0,06
2017	3	0,07	1426	3,73

როგორც ჩანს, 2014 წლიდან 2017 წლამდე შემთხვევათა რაოდენობა მცირდებოდა ორივე ქვეყანაში, თუმცა 2017 წელს მდგომარეობა შეიცვალა. სარწმუნოებისთვის მოყვანილია ინციდენტობის მაჩვენებელი, სადაც ჩანს დაავადების დინამიკა.

ამ ორი ქვეყნის ზოგადი მდგომარეობის შესაფასებლად მოყვანილია რამდენიმე ფაქტორი: მთლიანი შიდა პროდუქტი (მშპ), შობადობის მაჩვენებელი და მოსახლეობის რაოდენობა.

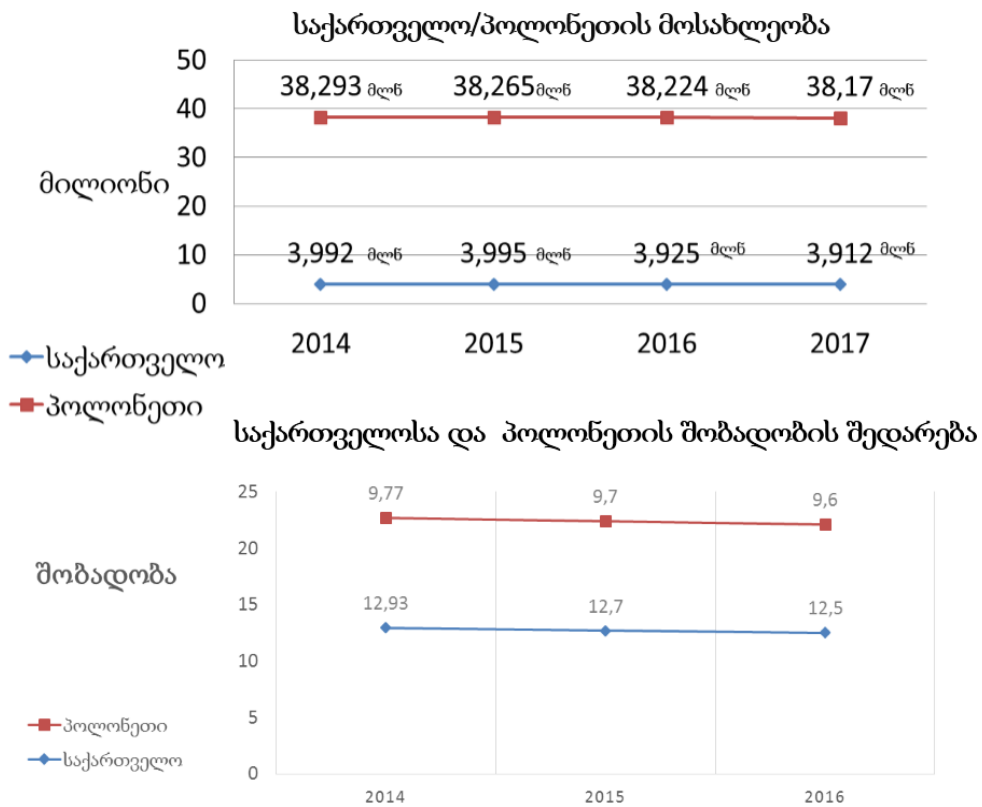
ცხრილი 4.

საქართველოსა და პოლონეთის მშპ

წლები	საქართველო (მშპ)	პოლონეთი (მშპ)
2014	4,429 USD	14,341 USD
2015	3,764 USD	12,565 USD
2016	3,853 USD	12,372 USD

მშპ გავლენას ახდენს ქვეყნის სანიტარიულ-ჰიგიენურ მდგომარეობაზე, რაც პირდაპირპროპორციულად აისახება A ჰეპატიტის გავრცელებაზე. მშპ-ს შემცირების ტენდენცია აღინიშნება ორივე ქვეყანაში. როგორც მოსახლეობის რაოდენობა, ასევე შობადობის მაჩვენებელიც ორივე ქვეყანაში მცირდება.

სურათი 4.

ეს ინფორმაცია გამოტანილია იმის დემონსტრირებისთვის, რომ საქართველო და პოლონეთი როგორც უკვე აღინიშნა განვითარების მსგავსი დინამიკით ხასიათდებიან. ამდენად არსებობს თეორიული შანსი A ჰეპატიტის შემთხვევების ისეთივე მკვეთრი მატების როგორც, ეს პოლონეთში მოხდა. იმისდა მიუხედავად, რომ ინფორმაცია პოლონეთში დაავადების მკვეთრი ზრდის შესახებ არ არის, ჩვენ მაინც ვაღიარებთ ვართ პოტენციური საფრთხის თავიდან აცილების მიზნით არ უგულვებელყოთ პრევენციული ზომები.

პრევენცია

- საზოგადოების სანიტარული კულტურის დონის ამაღლება;
- საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანის უზრუნველყოფა;
- მოსახლეობის უზრუნველყოფა ხარისხიანი წყლით და უსაფრთხო საკვები პროდუქტებით;
- აქტიური იმუნიზაცია;
- ბაზარზე არსებობს სულ ცოტა 4 ვაქცინა, რომელიც შეესაბამება ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის რეკომენდაციებს.

ვაქცინაცია

ვაქცინის უკმარისობა დაფიქსირდა, ევროპის ზოგიერთ ქვეყანაში, მათ შორის:

- ესპანეთი;
- პორტუგალია;
- საფრანგეთი;
- იტალია;
- ავსტრია;
- დანია;
- შვედეთი;

ვაქცინაციის მწარმოებლები აცხადებენ, რომ მარაგი შემცირებულია წარმოებასთან დაკავშირებული პრობლემების გამო და შესაძლოა გაგრძელდეს 2018 წლის ბოლომდე. ECDC აცხადებს, რომ იმ ადგილებში სადაც არ ხდება, A ჰეპატიტის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია, ყველა MSM და ბისექსუალ კაცში პრიორიტეტულია აიცრან შემდეგი რისკ ჯგუფები :

- იმ ტერიტორიაზე მცხოვრები მამაკაცები, სადაც მიმდინარეობს ეპიდაფეთქება
- მამაკაცები, რომლებიც მოგზაურობენ ისეთ ქვეყნებში სადაც დაფიქსირდა ეპიდაფეთქება
- მამაკაცები, რომლებიც ესწრებოდნენ „PRIDE“ ფესტივალს
- მამაკაცები, რომლებსაც აქვთ მძიმე გამოსავლის მაღალი რისკი, A ჰეპატიტით ინფიცირების შემთხვევაში (კაცები რომლებსაც აქვთ B და/ ან C ჰეპატიტი, ინექციური ნარკოტიკის მომხმარებლები).

	Years		Months		Years			
	1		13	19-23	2	12	18	≥ 19
Austria			HepA ¹					
Belgium						HepA ²		
Bulgaria								
Croatia								
Cyprus						HepA ³		
Czech Republic							HepA ⁴	
Denmark								
Estonia								
Finland								
France								
Germany								
Greece		HepA				HepA		HepA ⁵
Hungary								
Iceland								
Ireland								
Italy								
Latvia								
Liechtenstein								
Lithuania								
Luxembourg								
Malta								
Netherlands								
Norway								
Poland								
Portugal								
Romania								
Slovakia								
Slovenia								
Spain								
Sweden								
United Kingdom								

**A ჰეპატიტის
ვაქცინაციის ცხრილ
ევროპის ქვეყნებში**

- General recommendation
- Recommendation for specific groups only
- Catch-up (e.g. if previous doses missed)
- Vaccination not funded by the National Health system
- Mandatory vaccination

მოცემულია A ჰეპატიტის ვაქცინაციის ცხრილი ევროპის ქვეყნებში. როგორც ჩანს ვაქცინაციის რეკომენდაცია არის მხოლოდ ავსტრიაში, ბელგიაში, კვიპროსზე, ჩეხეთსა და საბერძნეთში. აქედან ეროვნული კალენდრით ვაქცინაცია ხორციელდება მხოლოდ ჩეხეთში და ისიც მხოლოდ რისკ-ჯგუფებში 19 წელზე დიდი ასაკის მოსახლეობაში, 18 წლის ასაკის მქონე რისკ-ჯგუფებში არ არის სავალდებულო.

ვაქცინაცია რისკ-ჯგუფებში :

იტალია:

- პაციენტები, ღვიძლის ქრონიკული დაავადებით
- MSM
- ინექციური ნარკოტიკის მომხმარებლები
- ლაბორატორიაში მომუშავე პერსონალი

- 0-6 წლის ასაკის ბავშვები, რომლებიც ჩადიან ქვეყნებში, სადაც გავრცელებულია A ჰეპატიტი

პოლონეთი

- მოგზაურები, რომლების ჩადიან A ჰეპატიტის ენდემურ ქვეყნებში
- საკვებთან მომუშავე პირი
- A ჰეპატიტის მიმართ მგრძობიარე ბავშვები
- წყალთან მომუშავე პირები
- MSM
- ინექციური ნარკოტიკის მომხმარებლები
- ჰემოფილით დაავადებული ადამიანები
- პაციენტები, ღვიძლის ქრონიკული დაავადებით
- აივ დადებითი პირები

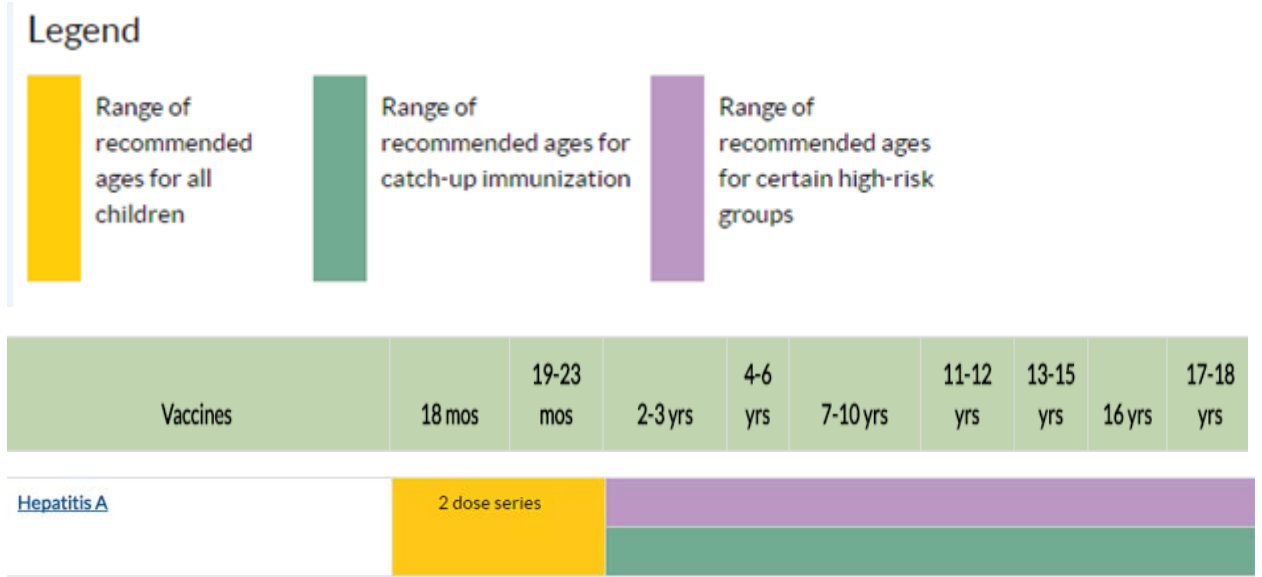
პორტუგალია:

- მოგზაურები, რომლების ჩადიან A ჰეპატიტის ენდემურ ქვეყნებში
- პაციენტები, ღვიძლის ქრონიკული დაავადებით
- ეპიდაფეთქების დროს

ესპანეთი:

- A ჰეპატიტის ენდემურ ტერიტორიებზე მოგზაური პირები
- პაციენტები, ღვიძლის ქრონიკული დაავადებით
- შიდსით დაავადებულთან მჭიდრო კონტაქტში მყოფი პირი
- ჰემოფილით დაავადებული ადამიანები
- რისკის შემცველი პროფესიის პირები (ექთნები, ჯანდაცვის მუშაკები, წყალთან მომუშავე პირები)
- MSM
- ინექციური ნარკოტიკის მომხმარებლები

A ჰეპატიტის ვაქცინაცია ამერიკაში

- ამერიკაში A ჰეპატიტის ვაქცინაცია ტარდება გეგმიურად
- ტარდება დამწვევი იმუნიზაცია

A ჰეპატიტის ვაქცინაცია საქართველოში

ვაქცინის უკმარისობა ასევე ფიქსირდება საქართველოში

- 2017 წელს სულ აიცრა 106 ადამიანი
- 2018 წლის იანვარში აიცრა 3 ბავშვი

რაც შეეხება საქართველოს, ეროვნული კალენდრით ვაქცინაცია არ ხორციელდება. როგორც ევროპის ქვეყნებში, საქართველოშიც ფიქსირდება ვაქცინის უკმარისობა. იმუნიზაციის ეროვნული ცენტრი ატარებს A ჰეპატიტის ვაქცინაციას. მათი მონაცემებით 2017 წელს სულ აიცრა 106 ადამიანი, მათ შორის უმრავლესობა იყო მოგზაური, რომელიც მიემგზავრებოდა A ჰეპატიტისთვის ენდემურ ქვეყანაში. ხოლო 2018 წლის იანვარში აიცრა 3 ბავშვი.

საქართველოში A ჰეპატიტის შემთხვევათა შემცირების სავარაუდო მიზეზები

1. უსიყვითლო ფორმების მომატებული რაოდენობა
2. სანიტარიულ-ჰიგიენური მდგომარეობის გაუმჯობესება

რეკომენდაციები

1. კვლევის ჩატარება, ორგანიზებულ და არაორგანიზებულ ასაკობრივ ჯგუფებში, რომელიც საშუალებას მოგვცემს დავადგინოთ, აქვთ თუ არა გადატანილი A ჰეპატიტი;
2. ბაღებსა და სკოლებში სანიტარიულ-ჰიგიენური მდგომარეობის შესწავლა;
3. მოვიძიოთ მოსახლეობის სანიტარული კულტურის ამაღლების გზები:

დასკვნა

მიუხედავად საქართველოს დღევანდელი მდგომარეობისა, ნებისმიერ დროს მოსალოდნელია A ჰეპატიტის შემთხვევათა მომატება, იმის გათვალისწინებით, რომ მსოფლიოში ამ დაავადების მზარდი ტენდენციაა.

რა შეიძლება მოხდეს მომავალში? რაზე უნდა გამახვილდეს ჩვენი ყურადღება იმისათვის, რომ სიტუაციის მოსალოდნელი გაუარესება თავიდან ავიცილოთ?!

Recommendations

1. Do the research, in pre-school and school age groups, which will help us to establish whether they have/had hepatitis A or not.
2. Study the sanitary-hygienic conditions of gardens and schools;
3. To raise people's awareness of sanitary culture

Despite nowadays situation in Georgia, because of the growing trend of this disease in the world, the raise of hepatitis A is expected at any time. To avoid the potential risk of the spread of the disease, our duty is not to neglect preventative measures.

მასალა ეპიდ ბიულეტენისთვის მომზადდა გადამდებ დაავადებათა დეპარტამენტის სტაჟიორების მიერ: მარიამ ფაშალიშვილი, ქეთევან ქავთარაძე, ხატია გიორგანაშვილი

ეპიდემიოლოგიური ბიულეტენი“ წარმოადგენს საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტროს დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის პუბლიკაციას.

ბიულეტენში გამოქვეყნებული მონაცემები ემყარება დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის ხელთ არსებულ მასალებს. გამოცემასთან დაკავშირებულ საკითხებზე, ბიულეტენში მასალის გამოქვეყნების ჩათვლით, მიმართეთ „ეპიდემიოლოგიური ბიულეტენის“ რედაქციას მისამართზე: თბილისი, ასათიანის 9, დაავადებათა კონტროლის და

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი. „ეპიდემიოლოგიური ბიულეტენი“ წარმოადგენს საზოგადოებრივ საკუთრებას. გამოყენებული მასალებით სარგებლობისა და მათი რეპროდუქციისთვის სპეციალური ნებართვა საჭირო არ არის, მაგრამ სასურველია მონაცემების წყაროს მოხსენიება.

სარედაქციო კოლეგია:

- ი. ზედგენიძე - მენეჯერ-რედაქტორი
- გ. კაციტაძე - რედაქტორი
- პ. იმნაძე
- ლ. სტურუა
- ხ. ზახაშვილი
- შ. ცანავა
- მ. ცინცაძე

Epidemiology Bulletin

National Center for Disease

Control and Public Health

MINISTRY OF LABOUR, HEALTH

AND SOCIAL AFFAIRS OF GEORGIA

2018/Vol.22 N1/2